

Atatürk'ü Ziyaret Eden Yabancı Devlet Adamları

A. 1919-1923 Dönemi: 1919-1923 yılları, Anadolu'da emperyalizme karşı Türk Millî Mücadele'sinin yapıldığı ve yeni devletin temellerinin atıldığı bir dönemdir. Bu dönemde Mustafa Kemal (ATATÜRK) Paşa liderliğindeki hareketin dış politikası daha çok dışarıdan siyasi ve askerî yardım temin etmeye ve kendini uluslararası sahada tanıtmaya yönelikti. Dolayısıyla 1919-1923 döneminde Mustafa Kemal Paşa'ya yapılan ziyaretleri bu çerçevede değerlendirmek gerekmektedir. Söz konusu dönemdeki ziyaretler özel misyonu olan bazı siyasî ve askerî heyetlerce gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretler, ana hatlarıyla şöyle özetlenebilir:

1. İtalya Yüksek Komiseri Kont Sforza'nın Ziyareti (Mart 1919): Mustafa Kemal Paşa Millî Mücadele için hazırlık yaptığı günlerde, 1919 yılı Mart ayı sonunda İtalya Yüksek Komiseri Kont Sforza ile Kont'un isteği üzerine İstanbul'da görüşmüştür. Bu görüşme, bir fikir birliğine yol açmamakla birlikte, Mustafa Kemal Paşa'nın BMM Başkanı, Kont Sforza'nın da İtalya Dışişleri Bakanı olduğu dönemde, kurulan iyi ilişkilerin temelini oluşturmuştur.

2. General James Harbord'un Ziyareti (22 Eylül 1919): Mustafa Kemal Paşa, Erzurum Kongresi'nden itibaren, işgal kuvvetleri ve ABD ile temas kurmaya çalışmış ve milliyetçi hareketin programını bu devletlere kabul ettirmeye gayret etmiştir. Anadolu'da incelemelerde bulunmak üzere, General James Harbord başkanlığındaki Amerikan heyeti Türkiye'ye gelmiştir. Harbord 22 Eylül 1919 tarihinde Sivas'ta Mustafa Kemal Paşa'yı ziyaret etmiştir. Mustafa Kemal Paşa, görüşmede, heyete millî hareketin amaç ve hedeflerine dair bilgi vermiştir.

3. Sovyet Elçisi M. Budu Medivani'nin Ziyareti (5 Mart 1921): Sovyet Elçisi M. Budu Medivani, 5 Mart 1921 tarihinde, Meclis Hükûmetinin Başkanı sıfatıyla Mustafa Kemal Paşa'ya itimatnamesini sunmuştur.

4. Afganistan Elçisi Sultan Ahmet Han'ın Ziyareti (25 Nisan 1921): 8 Ağustos 1919'da İngiltere ile yapılan antlaşma neticesinde bağımsızlığını kazanan Afganistan ile Türk Millî Mücadele Hareketi arasındaki ilk ilişkiler, Ankara Hükûmetinin 18 Ağustos 1920'de Abdurrahman Bey'i Afganistan temsilciliğine atamasıyla başlamıştır. Bu tarihten itibaren Afgan Kralı Amanullah Han ile Mustafa Kemal Paşa arasındaki mektuplaşmalarla birlikte ilişkiler dost ve samimi bir noktaya ulaşmıştı. 1 Mart 1921'de Moskova'da imzalanan Türk-Afgan Dostluk Antlaşması'yla ilişkiler zirveye çıkmıştır. Böyle bir siyasi ortamda Afganistan, ilk elçisini 1921'in Nisan ayı başında Türkiye'ye göndermişti. Elçi Sultan Ahmet Han 25 Nisan 1921'de Ankara'da Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmişti.

5. Franklin Bouillon Heyetinin Birinci Ziyareti (13 Haziran 1921): Türk Millî Mücadele Hareketi'nin 1921 yılı başlarında I. İnönü ve II. İnönü Zaferlerini kazanması ile birlikte İtilaf Devletleri, Ankara Hükûmeti ile temasa geçme gereği duymaya başlamışlardır. Fransız Hükûmeti, Franklin Bouillon ve Binbaşı Sourro'yu temasa geçmek için görevlendirmiştir. Bouillon ve heyeti, 9 Haziran 1921'de Ankara'ya gelmiştir. 13 Haziran'da Ankara'da başlayan görüşmelerde F. Bouillon, Sevr gerçeğinin kabul edilmesini ve müzakerelerin Londra Anlaşması esasları doğrultusunda yapılmasını istemiştir. Buna karşılık Mustafa Kemal Paşa Misak-ı Millî üzerinde ısrar etmiştir. Devam eden görüşmelerde Mustafa Kemal Paşa'nın tam bağımsızlık ve Kapitülasyonlar konusunda taviz vermeyeceğini anlayan F. Bouillon, Paris'ten direktif almak üzere müzakerelere tekrar ara verilmesini istemiş ve Fransa'ya dönmüştür.

6. Franklin Bouillon Heyeti'nin İkinci Ziyareti (24 Eylül 1921): F. Bouillon'un Fransa'ya dönüşü sonrası Mustafa

Kemal Paşa, 23 Ağustos-13 Eylül 1921 tarihleri arasında Yunanlılara karşı 100 km'lik bir cephe üzerinde yapmış olduğu savaşları kazanmış ve artık dış politikada eli daha da kuvvetlenmiştir. Böyle bir ortamda Fransa, F. Bouillon'u tekrar Ankara'ya göndermiştir. 24 Eylül'de başlayan görüşmeler, yirmi yedi gün devam etmiştir. Görüşmeler neticesinde Fransa Mustafa Kemal Paşa'nın isteklerini kabul etmiştir.

7. Alberto Tuozzi ve İtalyan Heyetinin Ziyareti (9 Kasım 1921): Mondros Mütarekesi sonrası Güney-Batı Anadolu'yu işgal eden İtalya, Türk Millî Mücadele Hareketi'ne karşı en baştan itibaren ilgisiz kalmamış, Sakarya Zaferi sonrasında, ilişki kurmak üzere Alberto Tuozzi'yi görevlendirmiştir. 24 Ekim 1921'de Ankara'ya gelen Tuozzi, 9 Kasım'da Mustafa Kemal Paşa ile görüşme fırsatı bulmuştur. Bu görüşmede Anadolu'daki İtalyan askerlerinin çekilmesi meselesi ele alınmış, ancak nihai bir karara varılamamıştır.

8. Mihail Vasilyeviç Frunze ve Ukrayna Kurulu'nun Ziyareti (20 Aralık 1921): Mustafa Kemal Paşa liderliğindeki Türk Millî Mücadele Hareketi için dış yardım alma noktasında en önemli alternatif Sovyet Rusya idi. İlk Türk heyetinin 1920'de Moskova'ya gitmesiyle başlayan ilişkiler, 16 Mart 1921'de imzalanan Moskova Antlaşması ile ivme kazanmıştır. Girişimlere karşılık olarak Sovyetler, Ukrayna Silahlı Kuvvetler Başkomutanı ve Sovarkom (Council of People's Commissars of the USSR) Başkan Yardımcısı General Mihail Vasilyeviç Frunze'yi kırk kişilik bir heyetle Türkiye'ye göndermiştir. Frunze, 20 Aralık 1921'de Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir. Frunze, kabul esnasında, Büyük Millet Meclisi Hükûmeti'nin emperyalizme karşı mücadelesini, Türk milletinin hürriyetini, istiklalini müdafaa yolundaki kahramanlığı öven bir konuşma yaparken, Mustafa Kemal Paşa karşılık olarak, Sovyet Rusya'nın ilgisine teşekkür etmiş ve Türk-Sovyet dostluğunun sarsılmaz temeller üzerine kurulu olduğunu ifade etmiştir.

9. Salar Nizam ve İran Heyeti'nin Ziyareti (22 Ekim 1922): 30 Ağustos Başkomutanlık Meydan Muharebesi zaferinden sonra İran Hükûmeti, Harbiye Bakanı Rıza Han'ın yaver subayı Salar Nizam başkanlığında bir heyeti, tebrik etmek ve çeşitli hediyeler sunmak üzere Türkiye'ye göndermiştir. Heyet, 22 Ekim 1922 tarihinde Ankara'ya ulaşmış ve 2 Kasım'da Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir.

10. General Markov ve Bulgaristan Heyetinin Ziyareti (27 Ocak 1923): 30 Ağustos Başkomutanlık Meydan Muharebesi zaferinden kısa bir süre sonra, Bulgaristan Hükûmeti diplomatik ilişkileri başlatmak amacıyla General Markov'u Türkiye'ye göndermiştir. Markov 27 Ocak 1923 tarihinde Mustafa Kemal Paşa ile İzmir'de görüşmüştür.

B. 29 Ekim 1923-10 Kasım 1938 Döneminde Yapılan Ziyaretler: 29 Ekim 1923 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulduktan sonra Mustafa Kemal Paşa dış siyaseti, ulusal bütünlük, ulusal egemenlik ve yurttan sulh, cihanda sulh ilkeleri ekseninde yürütmeyi düşünmüştür. Ona göre bu ilkeler ancak gerçekçilik, diyaloga açık olmak, güvenilirlik, kendi gücüne dayanmak ve gerektiğinde ittifaklara girmek temelinde icraat safhasına geçirilebilirdi. Bu yüzden Atatürk, güçlü ve dinamik kişiliğinin etkisiyle, komşuları ve diğer yabancı devletlerle aktif bir dış ilişkiler ağı oluşturmaya çalışmıştır. Atatürk bu doğrultuda yabancı liderlerin ve devlet adamlarının Türkiye'yi ziyaretlerini aktif dış politikanın ve yeni kurulan Cumhuriyet'in dünya milletler ailesi içinde kabul görmesinin bir aracı olarak görmüştür.

1. Fransa'nın Suriye Yüksek Komiseri Henri de Jouvenel'in Ziyareti (16 Şubat 1926): Türk-Fransız ilişkileri Lozan'dan sonra da devam etmekle birlikte, sorunlu olmuş ve yavaş gelişme göstermiştir. Sorunların sürdüğü günlerde Fransa'nın Suriye Yüksek Komiseri Henri de Jouvenel, Ankara'ya gelmiş ve Mustafa Kemal Paşa tarafından 16 Şubat 1926 tarihinde kabul edilmiştir.

2. Afganistan Dışişleri Bakanı Muhammed Veli Han'ın Ziyareti (1927): 1927 yılında Afganistan Dışişleri Bakanı

Muhammed Veli Han, Türkiye'ye resmî bir ziyarette bulunmuş ve Dolmabahçe Sarayı'nda Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir.

3. Amerikan Büyükelçisi Joseph J. Grew'in Ziyareti (12 Ekim 1927): ABD'nin Büyükelçisi olarak Ankara'ya atanan Joseph J. Grew, 12 Ekim 1927'de Mustafa Kemal Paşa'ya İtimatnamesini sunmuştur.

4. Afganistan Kralı Amanullah Han'ın Ziyareti (20 Mayıs 1928): Millî Mücadele yıllarında dostluk temelinde başlayan Türkiye-Afganistan ilişkileri, Cumhuriyetin ilanından sonra da devam etmiştir. Türk-Afgan ilişkileri Amanullah Han'ın Türkiye ziyareti ile zirveye ulaşmıştır. Atatürk hem iki ülke arasındaki ilişkiler, hem de Amanullah Han'ın Türkiye'ye gelen ilk devlet başkanı olması nedeniyle, bu ziyarete oldukça önem vermiştir.

5. İtalya Dışişleri Bakanı Dino Grandi'nin Ziyareti (19 Aralık 1928): İtalya ile Türkiye arasında Tarafsızlık Uzlaştırma ve Yargısal Çözüm Antlaşması'nın imzalanmasından kısa bir süre sonra İtalya Dışişleri Bakanı Dino Grandi, Türkiye'ye gelmiş, 19 Aralık 1928'de Mustafa Kemal Paşa tarafından Çankaya Köşkü'nde kabul edilmiştir.

6. İngiliz Filo Komutanı ile İngiliz Elçisinin Ziyareti (1929): Türkiye-Irak Sınırının belirlenmesinden sonra, Türkiye ile ilişkilerini geliştirmek isteyen İngiltere, 1929 yılında bir filosunu resmî bir ziyaretle Türkiye'ye göndermiş, Filo Komutanı ile İngiliz elçisi, birlikte Atatürk tarafından kabul edilmiştir.

7. Sovyet Dışişleri Komiseri Yardımcısı Karahan'ın Ziyareti (16 Aralık 1929): Sovyetler Birliği, iki ülke arasındaki ilişkileri kuvvetlendirmek için Sovyet Dışişleri Komiseri Yardımcısı Karahan'ı 12 Aralık 1929 tarihinde Türkiye'ye göndermiştir. Karahan 16 Aralık'ta Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiş ve bu ziyarette 1925 tarihli Türk-Sovyet Dostluk ve Tarafsızlık Antlaşması'nın süresi uzatılmıştır.

8. İngiltere'nin Irak Komiseri Hempres'in Ziyareti (6 Ekim 1930): İngiltere'nin Irak Komiseri Hempres, 6 Ekim 1930'da Çankaya Köşkü'nde Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir.

9. Yunanistan Başbakanı Venizelos'un Ziyareti (27 Ekim 1930): Lozan Antlaşması sonrası Türk-Yunan siyasi ilişkileri Nüfus Mübadele'sinin ortaya koyduğu sorunlar ile İstanbul'daki Ortodoks Patriğinin seçimi meselesinden kaynaklanan problemlerden dolayı pek iyi seviyede değildi. 1930 yılına gelindiğinde Atatürk ve Venizelos'un iki komşu devletin dostça yaşaması gerektiği yolunda konuşmalar yapmaları iki ülke ilişkilerini yumuşatmıştır. Bu atmosfer içinde 10 Haziran 1930'da Ankara'da Türk-Yunan Nüfus Mübadelesinden doğan sorunları çözmek için bir sözleşme imzalanmıştır. Bu sözleşmenin imzalanması ile birlikte Türk-Yunan dostluk kapısı aralanmıştır. Sözleşmenin imzalanmasından hemen sonra Başvekil İsmet (İNÖNÜ) Paşa'nın çağrısı üzerine Yunanistan Başbakanı Venizelos 27-31 Ekim 1930'da Türkiye'yi ziyaret etmiştir. Venizelos 27 Ekim günü Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir. Görüşmede her iki lider de aradaki sorunların çözümünden duydukları memnuniyeti dile getirerek, bölge barışı ve güvenliğinin önemine temas etmişlerdir.

10. Macaristan Başbakanı Cont Bethlen'in Ziyareti (28 Ekim 1930): Macaristan Başbakanı Cont Bethlen Türkiye'ye gelmiş ve 28 Ekim 1930 tarihinde Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir.

11. Japon Prensi Takamutsu'nun Ziyareti (13 Ocak 1931): Türk-Japon ilişkileri Osmanlı döneminde kurulmuştu. Diplomatik temaslar Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Japon Prensi Takamutsu, 13 Ocak 1931 tarihinde Türkiye'yi ziyaret etmiş ve Mustafa Kemal Paşa ile görüşmüştür.

12. Irak Kralı Faysal'ın Ziyareti (6 Temmuz 1931): Türkiye-Irak ilişkileri, Musul Sorunu ve İngiltere'nin Irak

üzerindeki mandaterliği nedeniyle başlangıçta soğuk ve mesafeli olmuştur. Bu yüzden 1930 öncesi Irak Kralı Faysal'ın ziyaret talepleri Türkiye tarafından uygun bulunmamıştır. Musul meselesinin çözülmesi ile ilişkiler gelişmeye başlamış; İngiltere'nin Irak'a muhtariyet vermesi ve daha sonra bölgede ve dünyada meydana gelen gelişmeler, iki ülkeyi birbirine yaklaştırmıştır. Böyle bir ortamda 6 Temmuz 1931'de Ankara'ya gelen Irak Kralı Faysal, istasyonda bizzat Mustafa Kemal Paşa tarafından karşılanmıştır. Bir araya gelen iki lider bölgedeki son gelişmeleri değerlendirmişlerdir. Kral Faysal, daha sonra 12 Haziran 1932 tarihinde de Türkiye'yi ziyaret edip Mustafa Kemal Paşa ile görüşmüştür.

13. Sovyet Dışişleri Komiseri Litvinov'un Ziyareti (27 Ekim 1931): Sovyet Dışişleri Komiseri Litvinov, 27 Ekim 1931 tarihinde Ankara'ya gelmiş ve Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir.

14. Bulgaristan Başbakanı M. Mauchanoff'un Ziyareti (2 Aralık 1931): Bulgaristan Başbakanı M. Mauchanoff, kalabalık bir heyetle resmî görüşmeler için Türkiye'ye gelmiş ve Heyet 2 Aralık 1931 tarihinde Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir.

15. İran Dışişleri Bakanı Faruki Han'ın Ziyareti (27 Ekim-5 Kasım 1932): 27 Ekim-5 Kasım 1932 tarihleri arasında Dışişleri Bakanı Faruki Han başkanlığında bir heyet Türkiye'ye gelmiş ve Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir. Heyet, Cumhuriyet Bayramı törenlerine katılmıştır.

16. Yang Şiyeh ve Çin Askerî Heyeti'nin Ziyareti (19 Şubat 1933): Yang Şiyeh başkanlığındaki Çin askerî heyeti, 19 Şubat 1933 tarihinde Çankaya Köşkü'nde Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiş bu ziyarette Türk-Çin ilişkileri gelişmiş ve elçi teatisi yapılmıştır.

17. Yunanistan Başbakanı Çaldaris'in Ziyareti (11 Eylül 1933): Yunanistan Başbakanı Çaldaris ve Dışişleri Bakanı Maksimos, 11 Eylül 1933 tarihinde Ankara'da Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir. Bu kabulün üç gün sonrasında "Türkiye-Yunanistan İçten Anlaşma Paketi" imzalanmıştır. Yine aynı tarihlerde İstanbul'a gelen Yunanistan eski başbakanı Venizelos, 26 Eylül 1933'te Dolmabahçe Sarayı'nda Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir.

18. Macaristan Başbakanı Jules Gömböş'un Ziyareti (21 Ekim 1933): Macaristan Başbakanı Jules Gömböş ve Dışişleri Bakanı M. De Kayna, resmî temaslar için Türkiye'ye gelmiş ve 21 Ekim 1933 tarihinde Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir.

19. Yugoslavya Kralı Alexandre'nin Ziyareti (4 Ekim 1933): 28 Ekim 1928 tarihinde imzalanan Dostluk Antlaşması ile gelişen ilişkiler neticesinde, 4 Ekim 1933'te Kral Alexandre ve Kraliçe Mari, İstanbul'a gelmiştir. Mustafa Kemal Paşa, Kral ve Kraliçeyi Dolmabahçe Sarayı'nda kabul etmiştir.

20. Romanya Hariciye Nazırı Titulescu'nun Ziyareti (15 Ekim 1933): 1930 sonrasında Türkiye önderliğindeki Balkan Birliği Konferansları'na iştirak eden Romanya, 1933 yılının Ekim ayında Dışişleri Bakanı'nı Türkiye'ye göndermiştir. Ankara'ya gelen Dışişleri Bakanı Titulescu, aynı gün Atatürk tarafından kabul edilmiştir. Samimi bir ortamda gerçekleşen görüşmede Balkanlardaki siyasi gelişmeler ile birlikte bölge barışı ve güvenliğini muhafazaya yönelik iş birliği meselesi ele alınmıştır.

21. Mareşal Kliment Yefromoviç Voroşilov Heyetinin Ziyareti (27 Ekim 1933): Avrupa'da dengelerin değişmeye başladığı 1933 yılında Kızıl Ordu Başkomutanı Harbiye Komiseri Mareşal Voroshilov başkanlığında Sovyet askerî heyeti, 27 Ekim 1933'te Ankara'ya gelmiş ve Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir. Heyet,

Cumhuriyet'in 10. yıl törenlerine de katılmıştır.

22. Yugoslavya Hariciye Nazırı M. Yevtic'in Ziyareti (19 Nisan 1934): Yugoslavya Hariciye Nazırı M. Yevtic Türkiye'ye bir ziyarette bulunmuş ve 19 Nisan 1934'te Ankara'da Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir. Görüşmede iki ülke arasında imzalanan antlaşma ile Balkan Antantı'nın kazanımları üzerinde durulmuş ve iş birliğinin devamı yönünde karar alınmıştır.

23. İran Şahı Rıza Pehlevi'nin Ziyareti (16 Haziran 1934): 26 Nisan 1926'da İran Şahı olan Rıza Pehlevi, hem yapmak istediği reformlarda, hem de komşu devletlerle olan ilişkilerinde Türkiye'nin yardımını oldukça önemsemekteydi. İki devletin iş birliği sonucu 23 Ocak 1932'de "Türkiye-İran Uzlaştırma, Yargısal Çözüm ve Hakemlik Antlaşması" ve hemen ardından 3 Kasım 1932'de "Türk-İran Dostluk ve Güvenlik Antlaşması" imzalanmıştır. Bu gelişmelerden sonra Rıza Pehlevi, 16 Haziran 1934'te Türkiye ziyaretinde bulunmuş ve Ankara İstasyonunda bizzat Mustafa Kemal Paşa tarafından karşılanmıştır. 20 Haziran'a kadar Ankara'da kalan Pehlevi, Eskişehir, Afyon, İzmir, Balıkesir hattını takip ederek İstanbul'a gelmiştir. Burada bir hafta kalan Pehlevi 2 Temmuz 1934'te Türkiye'den ayrılmıştır. Yirmi gün süren bu ziyaretin ardından Türk-İran ilişkileri zirveye ulaşmıştır. Bu ziyaret sonucu oluşan dostluk bir anlamda 1937'de hayat bulacak olan Sadabat Paketi'nin da temellerini atmıştır.

24. İsveç Velihtı Gustav Adolf'un Ziyareti (3 Ekim 1934): İsveç Velihtı Gustav Adolf, Türkiye'ye resmî bir ziyarette bulunmuş ve 3 Ekim 1934 tarihinde Çankaya Köşkü'nde Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir.

25. Afgan Dışişleri Bakanı Feyz Muhammed Han'ın Ziyareti (6 Ocak 1936): Afgan Dışişleri Bakanı Feyz Muhammed Han, Türkiye'ye gelmiş ve 6 Ocak'ta Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir. Aynı yılın Ekim ayı içinde ise, Afganistan Kraliyet Mareşali olan Harbiye Bakanı Şah Mahmut Han Ankara'ya gelmiş ve yine Atatürk tarafından kabul edilmiştir.

26. İngiliz Kralı VIII. Edward'ın Ziyareti (4 Eylül 1936): 1936'da toplanan Montrö Konferansı'nda İtalyan ve Alman yayılmacılığına karşı olan İngiltere, Türk tezini desteklemişti. Bu gelişme, Türkiye ile İngiltere'nin yakınlaşmasının yolunu açmıştır. Böyle bir ortamda İngiliz Kralı VIII. Edward, 4 Eylül 1936'da İstanbul'a gelmiş ve Dolmabahçe Sarayı'nda Mustafa Kemal Paşa ile bir araya gelmiştir.

27. Yugoslavya Devlet Konseyi Başkanı M. Stoyadinavich'in Ziyareti (27-31 Ekim 1936): Balkan Antantı kurulmuş ancak Avrupa'da dengeler giderek değişmeye başlamıştı. Bu ortamda 27-31 Ekim 1936 tarihleri arasında, Yugoslavya Devlet Konseyi Başkanı M. Stoyadinavich, Türkiye'ye resmî bir ziyarette bulunmuştur. Çankaya Köşkü'nde Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilen Stoyadinavich, Cumhuriyet'in 13. Yıl Kutlamaları'na da katılmıştır.

28. Romanya Hariciye Nazırı Antonesco'nun Ziyareti (17 Mart 1937): Balkan Antantı ile birlikte Türkiye ve Romanya arasındaki ilişkiler kuvvetlenmişti. Bu iyi ilişkiler çerçevesinde Romanya Dışişleri Bakanı Antonesco, 15 Mart 1937'de Türkiye'ye gelmiş ve 17 Mart'ta Ankara'da Atatürk tarafından kabul edilmiştir.

29. Irak Dışişleri Bakanı Naci Elasil'in Ziyareti (27 Nisan 1937): Sadabat Paketi'nin imzalanmasından kısa bir süre önce Irak Dışişleri Bakanı Naci Elasil, Ankara'ya gelmiş ve 27 Nisan 1937'de Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul edilmiştir.

30. Ürdün Kralı Abdullah'ın Ziyareti (31 Mayıs 1937): Ürdün Emiri Abdullah 30 Mayıs 1937'de İstanbul'a ve ertesi gün de Ankara'ya gelmiştir. Emir Abdullah, 31 Mayıs akşamı Atatürk'ü ziyaret etmiştir.

31. Romanya Başbakanı Titulescu'nun Ziyareti (28 Ekim 1937): Romanya Başbakanı Titulescu, 28 Ekim 1937 tarihinde Ankara'ya gelmiş ve Atatürk tarafından kabul edilmiştir.

32. Yugoslavya Harbiye Bakanı Orgeneral Mariç (19 Mayıs 1938): Atatürk'ü ziyaret eden son Yugoslavya devlet adamı, Harbiye Bakanı Orgeneral Mariç olmuştur. Resmî temaslar için 1938 yılı Mayıs ayında Türkiye'ye gelen Mariç, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı törenlerine katılmış ve Atatürk tarafından Çankaya Köşkü'nde kabul edilmiştir.

33. Romanya Kralı II. Carlos'un Ziyareti (18 Haziran 1938): Romanya Kralı II. Carlos, 18 Haziran 1938'de Luceaffenu adlı yatıyla İstanbul'a gelmiştir. Atatürk'le Kral, 19 Haziran'da Savarona yatında görüşmüşlerdir.

Osman Metin ÖZTÜRK

KAYNAKÇA

AKGÜN, Seçil, "Ankara Antlaşması-Hazırlanışı ve Önemi (20 Ekim 1921)", **Prof. Dr. Ahmet Şükrü Esmer'e Armağan**, Ankara 1981.

ARMAOĞLU, Fahir, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1980**, Ankara 1984.

ARMAOĞLU, Fahir, **Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri**, Ankara 1991.

ASLAN, Yavuz, **Mustafa Kemal M. Frunze Görüşmeleri Türk-Sovyet İlişkilerinde Zirve**, İstanbul 2002.

ATATÜRK, Kemal, **Nutuk**, Ankara 1989.

Atatürk'ün Millî Dış Politikası Cumhuriyet Dönemine Ait 100 Belge 1923-1938, Cilt II, Ankara 1981.

AYDOĞAN, Erdal, "Kliment Yefromoviç Voroşilov'un Türkiye Ziyareti ve Türkiye-Sovyet Rusya İlişkilerine Katkısı", **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, S 39, Ankara-Mayıs 2007.

ÇAĞLAR, Günay, "Atatürk'ün Tahran Büyükelçisi Hüsrev Gerede Zamanında Türkiye-İran İlişkilerine Bir Bakış, 1930-1934 Yılları arasında Türkiye ve Dünya", **IV. Uluslararası Atatürk Kongresi**, Ankara 2000.

ÇELEBİ, Mevlüt, "Mütareke Döneminde Mustafa Kemal Paşa, Kont Sforza Görüşmesi", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Ankara-Kasım 1999.

ÇELEBİ, Mevlüt, **Millî Mücadele Döneminde Türk-İtalyan İlişkileri**, Ankara 1999.

ERDEN, Ömer, **Mustafa Kemal Atatürk Döneminde Türkiye'yi Ziyaret Eden Devlet Başkanları**, Ankara 2006.

GİRİTLİ, İsmet, "Atatürk ve Barış", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C 2, Ankara 1986.

GÖNLÜBOL, Mehmet, SAR, Cem, vd., **Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1965)**, Ankara 1969.

GÜRÜN, Kamuran, **Türk-Sovyet İlişkileri (1920-1953)**, Ankara 1991.

IRMAK, Sadi, "Atatürk'ün Dış Politika İlkeleri", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, S 9, Ankara-Temmuz 1987.

JAESCHKE, Gotthard, **Türk Kurtuluş Savaşı Kronolojisi Mondros'tan Mudanya'ya Kadar**, Ankara 1989.

KIREYEV, Nikolai G., "SSCB Dışişleri Bakanlığı Tarafından Yayımlanan Sovyet Arşiv Belgelerinde Açıklanan Türkiye'de Devletçilik Politikası ve 1920-1930 Yıllarında Sovyet-Türk İlişkileri", **I. Uluslararası Atatürk Sempozyumu**, Ankara

1994.

KOCATÜRK, Utkan, **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi 1918-1938**, Ankara 1983.

OKUR Mehmet, "Atatürk Tarafından Yabancı Devlet Adamlarına Verilen Hediyeler", **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, S 33-34, Ankara-Mayıs/Kasım 2004.

ÖKSÜZ, Hikmet, "Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin İlk Resmî Konuğu: Emanullah Han'ın Türkiye Ziyareti 20 Mayıs-2 Haziran 1928", **Pax Ottomana**, Studies in Memoriam Prof. Dr. Nejat Göyünç, Sota-Yeni Türkiye, Haarlem-Ankara 2001.

SONYEL, R.Salahi, **Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika II**, Ankara 2003.

SOYSAL, İsmail, **Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları (1920-1945)**, Cilt I, Ankara 1989.

ŞİMŞİR, Bilal, **Atatürk ve Afganistan**, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, Ankara 2002.

Türk-İran İlişkilerinin Dünü, Bugünü, Yarını, Harp Akademileri Komutanlığı, İstanbul 1994.

29/03/2025 tarihinde

<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ataturku-ziyaret-eden-yabanci-devlet-adamlari/?pdf=3786> adresinden erişilmiştir